

SEXUÁLNE OBŤAŽOVANIE/ZNEUŽÍVANIE

Ako zákon definuje pojmy ako obťažovanie a násilie?

Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu páchanému na ženách a domácejmu násiliu a boji proti nemu (Istanbulský dohovor) z roku 2011 **definuje sexuálne násilie** ako...

„... účasť na vaginálnom, análnom alebo orálnom preniknutí sexuálneho charakteru akoukoľvek časťou tela alebo akýmkoľvek predmetom do tela inej osoby bez jej súhlasu, účasť na iných činnostiach sexuálnej povahy bez súhlasu alebo prinútenie inej osoby zapojiť sa do činov sexuálneho charakteru s treťou osobou bez súhlasu danej osoby.“

Medzi formy sexuálneho násillia patrí napríklad:

- ➔ preniknutie do tela (penetrácia, známa aj ako znásilnenie);
- ➔ pokus o znásilnenie;
- ➔ nechcené sexuálne návrhy alebo sexuálne obťažovanie (vrátane požadovania sexu ako odmeny za nejaké láskavosti);
- ➔ nechcené sexuálne dotyky;
- ➔ nútenie k rôznym sexuálnym aktom či praktikám.

V najširšom zmysle slova sú násillím všetky vynucované aktivity sexualizovanej povahy:

- **verbálne** (dvojsmyselné narážky, vtipy so sexuálnym podtónom a i.);
- **neverbálne** (pohvizdovanie, cmukanie, gestá, rozposielanie e-mailov so sexuálnym obsahom ai.)
- **fyzičné** (nežiaduce dotyky, potľapkávanie, nútenie do sexuálnych praktík, znásilnenie a i.).

Trestný zákon v **§200 vymedzuje sexuálne násilie** ako:

„... kto násillím alebo hrozbou bezprostredného násillia **donúti iného k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám** alebo **kto na taký čin zneužije jeho bezbrannosť**, potrestá sa odňatím slobody na 5 až 10 rokov.“

- Trestný zákon rozlišuje znásilnenie (obeťou môže byť len žena a ide len o súlož), potom sexuálne zneužívanie (obeťou nemusí byť len žena, ale ktokoľvek a nemusí ísť len o súlož, ale výpočet je rozšírený aj o vyššie spomenuté aktivity) a potom sexuálne zneužívanie (ktorého obeťou sú len osoby mladšie ako 15 r.)

Jednou zo zakázaných podôb sexualizovaného násilia je **aj sexuálne obťažovanie**. V oblasti pracovnoprávných a obdobných vzťahov, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní je zakázané zákonom č. 365/2004 Z. z. Je to tzv. [Antidiskriminačný zákon](#), podľa ktorého ide o formu diskriminácie z dôvodu pohlavia a/alebo rodu.

Podľa §2a antidiskriminačného zákona¹

(4) **Obťažovanie** je také správanie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zastrášujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponížujúceho, potupujúceho, zneuctújúceho alebo urážajúceho prostredia a ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť zásah do slobody alebo ľudskej dôstojnosti.

(5) **Sexuálne obťažovanie** je verbálne, neverbálne alebo fyzické správanie sexuálnej povahy, ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť narušenie dôstojnosti osoby a ktoré vytvára zastrášujúce, ponížujúce, zneuctújúce, nepriateľské alebo urážlivé prostredie.

Čo patrí medzi obťažovanie a čo sú len nevinné žarty?

Sexuálnym obťažovaním je také správanie sexualizovanej povahy, ktoré narúša dôstojnosť inej osoby. V zásade platí, že hranica medzi flirtovaním a sexuálnym obťažovaním je tam, kde je to žene alebo dievčaťu nepríjemné. Sexuálna pozornosť sa stáva sexuálnym obťažovaním vtedy, keď je pre danú osobu nevítaná.

Čo robiť, ak sa vám niečo takéto stane? Ako sa ženy môžu účinne brániť?

- je dôležité, aby žena dala najavo, že je pre ňu dané správanie neželané, či už verbálne alebo neverbálne (je však hlavne na mužoch, aby zvažovali to, ako sa k ženám budú správať)
- pomôžu svedecké výpovede (strach zo straty zamestnania alebo z eskalácie násilia)
- antidiskriminačná civilná žaloba alebo oznámenie priestupku/trestného činu

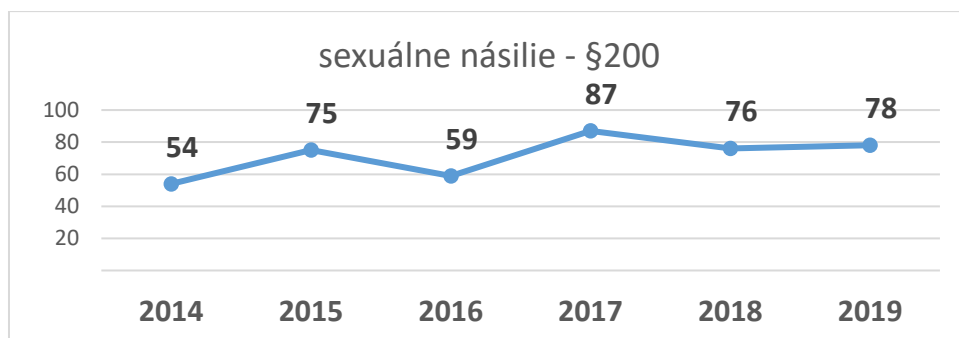
Aké tresty sú za exhibicionizmus, stalkerstvo, obchytávanie alebo obtieranie sa o iných ľudí?

- v závislosti od kvalifikácie závažnosti takeého konania – podľa priestupkového zákona, podľa Trestného zákona alebo podľa Antidiskriminačného zákona (civilná žaloba)

¹ podľa antidiskriminačného zákona platí takzvané obrátené dôkazné bremeno, teda ak obeť vie dôveryhodne zdôvodniť, že k obťažovaniu došlo, je na páchateľovi, aby diskrimináciu vyvrátil

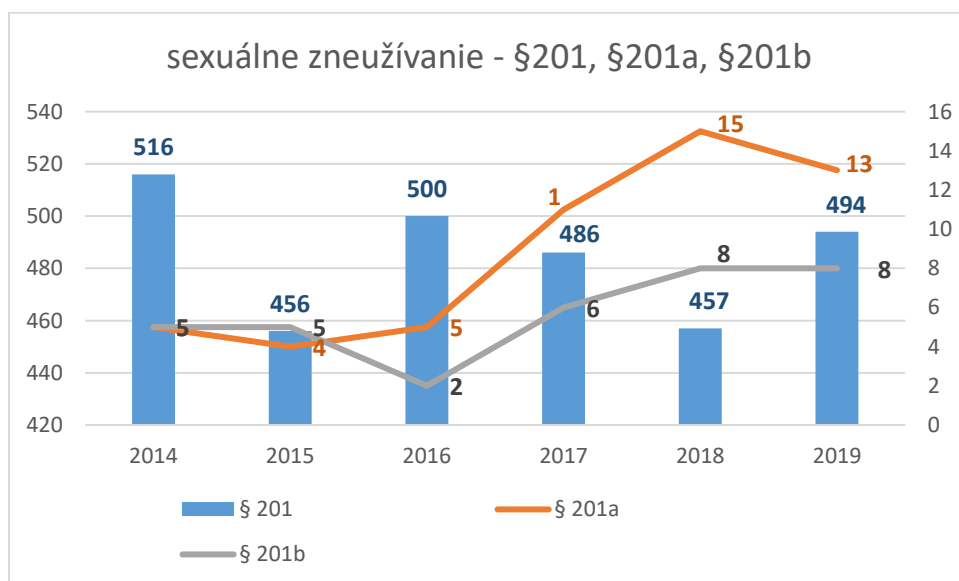
Tento dokument bol vytvorený špeciálnym pracoviskom pre analýzu potrieb a podporu obetí v rámci odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR a je chránený autorským právom.

Čo hovoria štatistiky?

Situácia v roku 2020 je nasledovná:

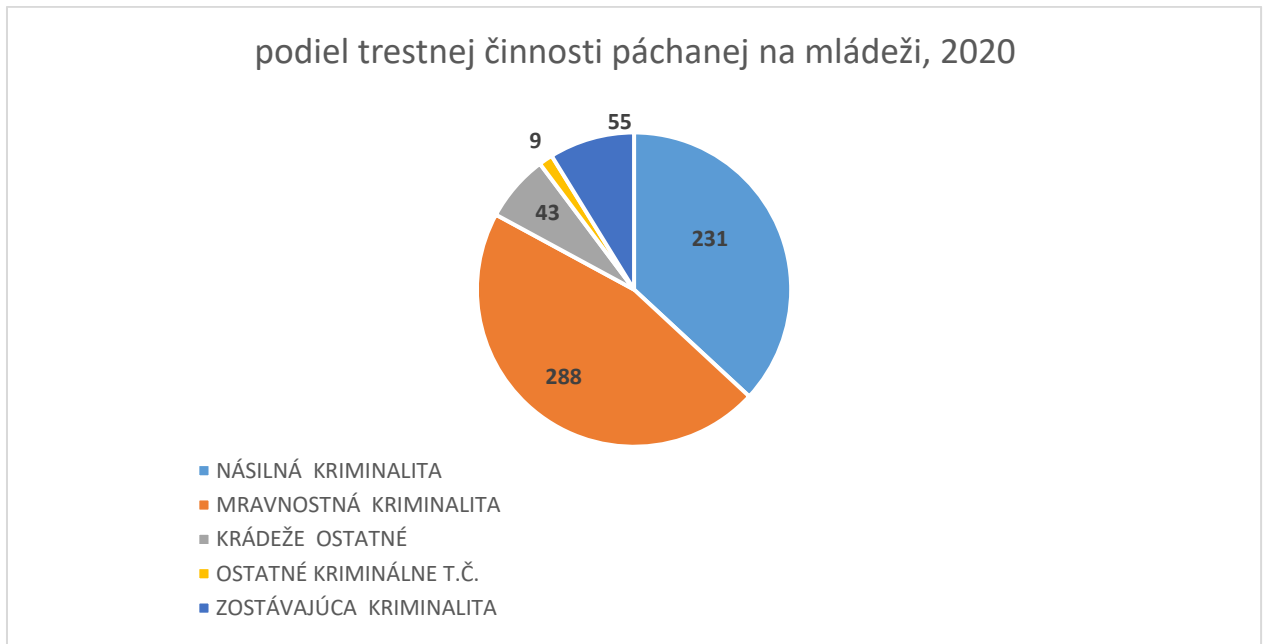
k **30. 6. 2020** bolo zistených **34 trestných činov sexuálneho násillia** podľa §200, ale až **242 trestných činov sexuálneho zneužívania** podľa §201 (... *kto vykoná súlož s osobou mladšou ako 15 rokov alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije*), pričom najvyšší nárast bol zaznamenaný v marci (44 prípadov).

Pozornosť by mala byť venovaná najmä §201a (... *kto prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby navrhne dieťaťu mladšiemu ako 15 rokov osobné stretnutie v úmysle spáchať na ňom trestný čin sexuálneho zneužívania alebo trestný čin výroby detskej pornografie, pričom sám nie je dieťaťom*), pri ktorom je evidovaný 3-násobný nárast oproti roku 2015.

Zo štatistík vyplýva, že z celkového počtu obetí trestných činov sexuálneho zneužívania (§201 + §201a + §201b) bolo tento rok až **40,5 %** vo veku **7 až 13 rokov**.

Z priloženého grafu je viditeľný **podiel mravnostnej kriminality (až 46 %)** na celkovej štruktúre trestných činov páchaných na mládeži (spolu ich bolo k 30. 6. 2020 zistených 626).

Z výberu trestných činov zaradených do mravnostnej kriminality má najväčší podiel sexuálne zneužívanie podľa §201.

